

Charles University  
Environment Center

1992  
-  
2017



years  
25  
let

Univerzita Karlova  
Centrum pro otázky  
životního prostředí

# Preference rekultivovaných a sukcesí vzniklých porostů v post-těžební krajině

Braun Kohlová, M., Melichar, J.

Univerzita Karlova, Centrum pro otázky  
životního prostředí,

Most, 18. 9. 2017

# Úvod

- přítomnost prvků souvisejících s těžbou snižuje vnímanou atraktivitu krajiny [1]
- vliv vizuálních prvků charakteristických pro prostředí ovlivněné těžbou na environmentální preference
  - dosud zkoumán pouze v širším rozsahu krajiny
- prostorovým měřítkem prováděných rekultivací – jednotlivé lesní porosty

[1] SVOBODOVÁ, K., SKLENIČKA, P., MOLNAROVÁ, K., SALEK, M.:2012: *Visual preferences for physical attributes of mining and post-mining landscapes with respect to the sociodemographic characteristics of respondents. Ecological Engineering 43, 34– 44.*

# Cíle studie

- Jak typ a stáří rekultivovaného lesního porostu ovlivňuje atraktivita lesů v post-těžebním regionu Sokolovska?
  - dva odlišné typy následné lesní péče na výsypkách:
    - lesní rekultivace
    - spontánně vzniklé (sukcesní) lesní porosty
- Má místní obyvatelstvo jiné environmentální preference než zbytek ČR?

# Metoda

On-line dotazníkové šetření (N = 869)

## **Kvóty pro 3 skupiny:**

*Dotčená populace:*

obce okresu Sokolov (N =338)

zbytek KV kraje (N=296)

*Kontrolní populace:*

Středočeský kraj mimo Prahu (N=235)

## **Kvazi-experimentální design:**

*Vnitro-subjektový:* 6 lesních porostů (náhodné pořadí)

*Mezi-subjektový:* 2 varianty – popisek:

*„les vysazený na místě výsypky po povrchové těžbě uhlí“*

# Materiály (1)

## Hodnocené porosty:

- Omezení skutečným stářím lesů na Sokolovsku (55 let)
- 6 vybraných lesních porostů typických pro Sokolovsko
  - Borová a olšová rekultivace (35 let)
  - Sukcese (15, 35 a 55 let)
  - Referenční smrkový hospodářský les mimo oblast těžby (75 let)

# Materiály (2)

## **Vizuální reprezentace porostů:**

- validní stimul pro hodnocení environmentálních preferencí [2]
- expertní výběr vizuálních reprezentací

## **Reprezentace:**

- čtveřice fotografií (léto 2016) - přirozená rozmanitost porostů
- zevnitř porostu – homogenní vegetace
  - ve skutečnosti malá stanoviště
  - snížit efekt povrchu cesty, okraje lesa...

[2] PALMER, F. J. A HOFFMAN, R.E.: 2001: Rating reliability and representation validity in scenic landscape assessment. *Landscape Urban Plan.* 54, 149–161.

# Materiály (3) – závisle proměnná

## Environmentální preference v kontextu rekreace:

Situace:

procházka 1 hodinu po cestě, kterou by obklopoval daný les

Otázka:

*„Jak lákavé by pro Vás bylo procházet se po cestě s takovým lese?“*

Odpověď:

5-bodová škála: „*vůbec ne*“ - - - „*velmi lákavé*“

[3] PURCELL, T., LAMB, R., MAINARDI, E. A FALCHERO, S.: 1994: Preference or preferences for landscape. *J. Environ. Psychol.* 14, 195–209.

[4] HARTIGT, A STAATS, H.: 2006: The need for psychological restoration as a determinant of environmental preferences. *J. Environ. Psychol.* 26, 215–226.

Zkuste si nyní představit, že byste se jednoho letního víkendového dne procházel/a 1 hodinu po cestě, kterou by obklopoval takový les.

*běžný les v lokalitě nedotčené těžbou uhlí*



Q. Jak lákavé by pro Vás bylo procházet se po cestě v takovém lese?

*Vůbec ne*

*-2*

*-1*

*0*

*1*

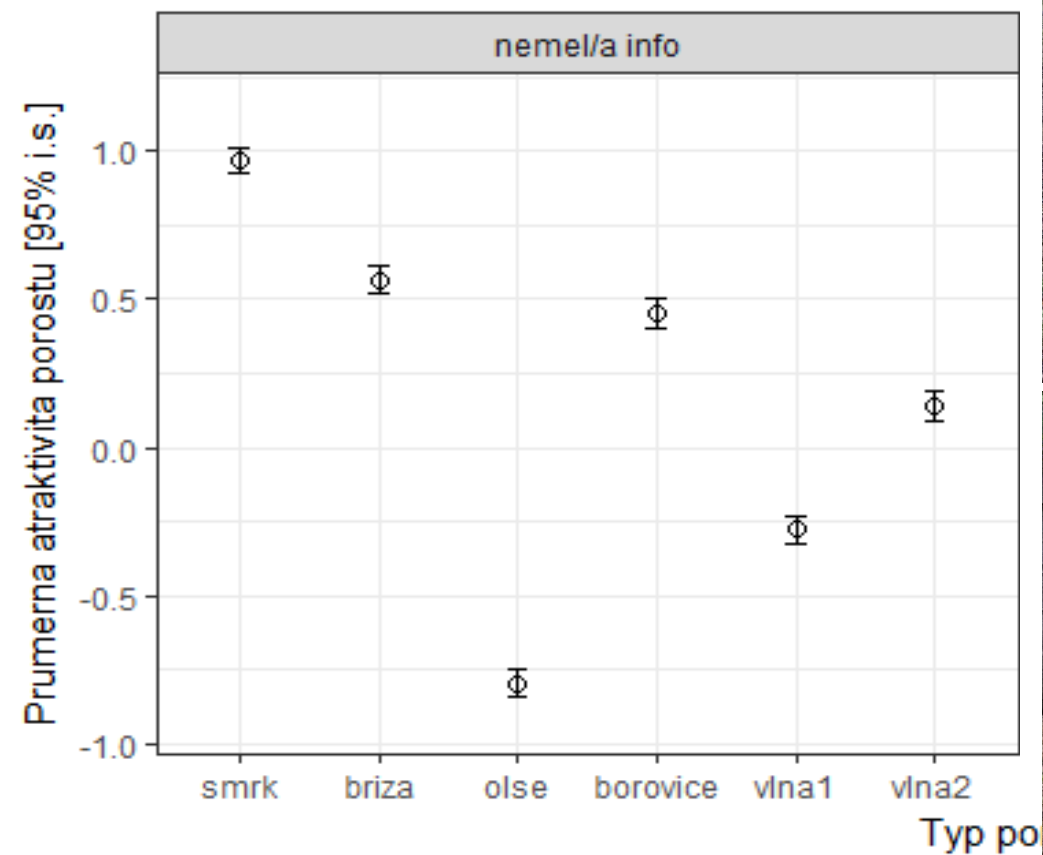
*2*

*Velice lákavé*



# Výsledky (1)

Průměrná atraktivita porostu  
(95% CI)



# Výsledky (2) – další faktory

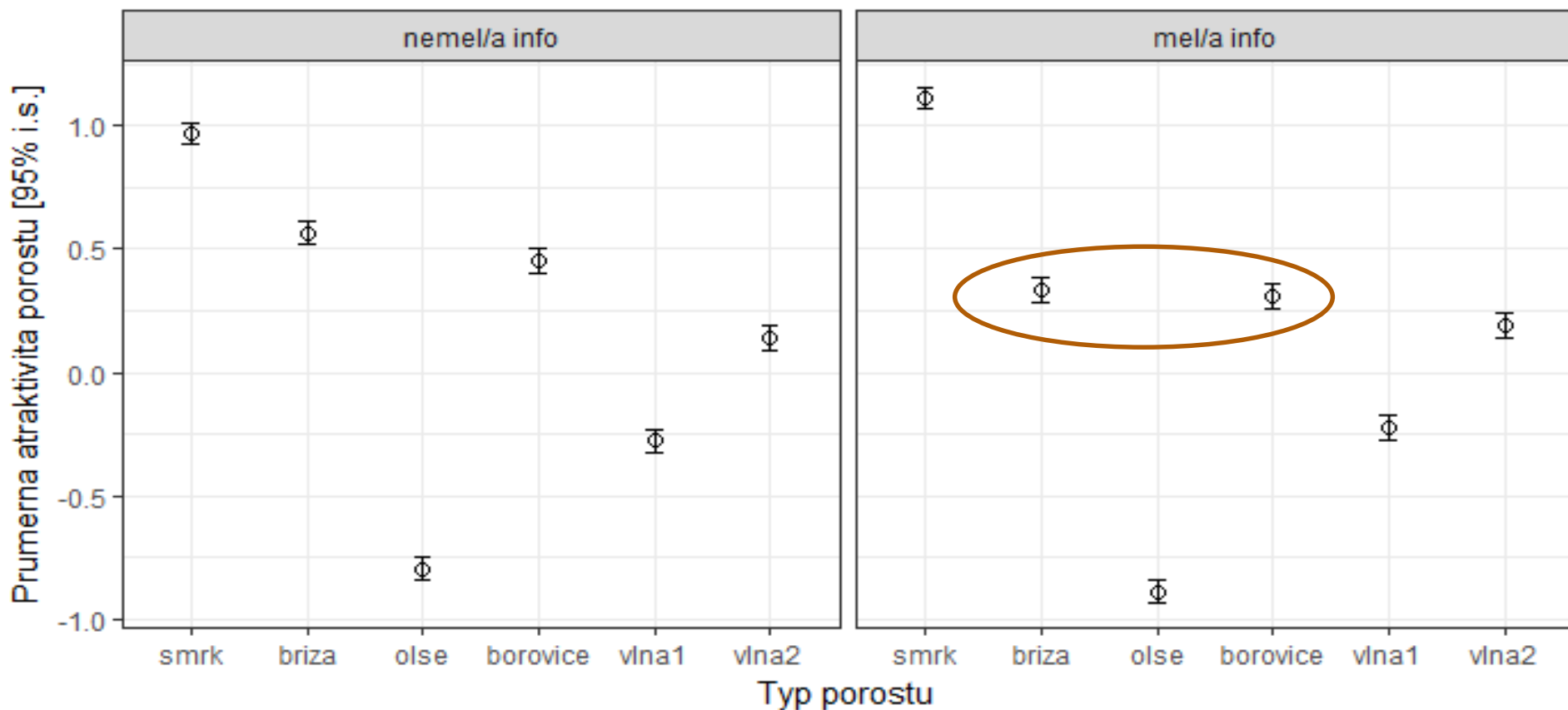
Další faktory:

- ovlivňují atraktivitu a mění signifikanci výsledků
- méně atraktivní než smrk jsou pouze olše a vlna 1



# Výsledky (3) – informace o původu

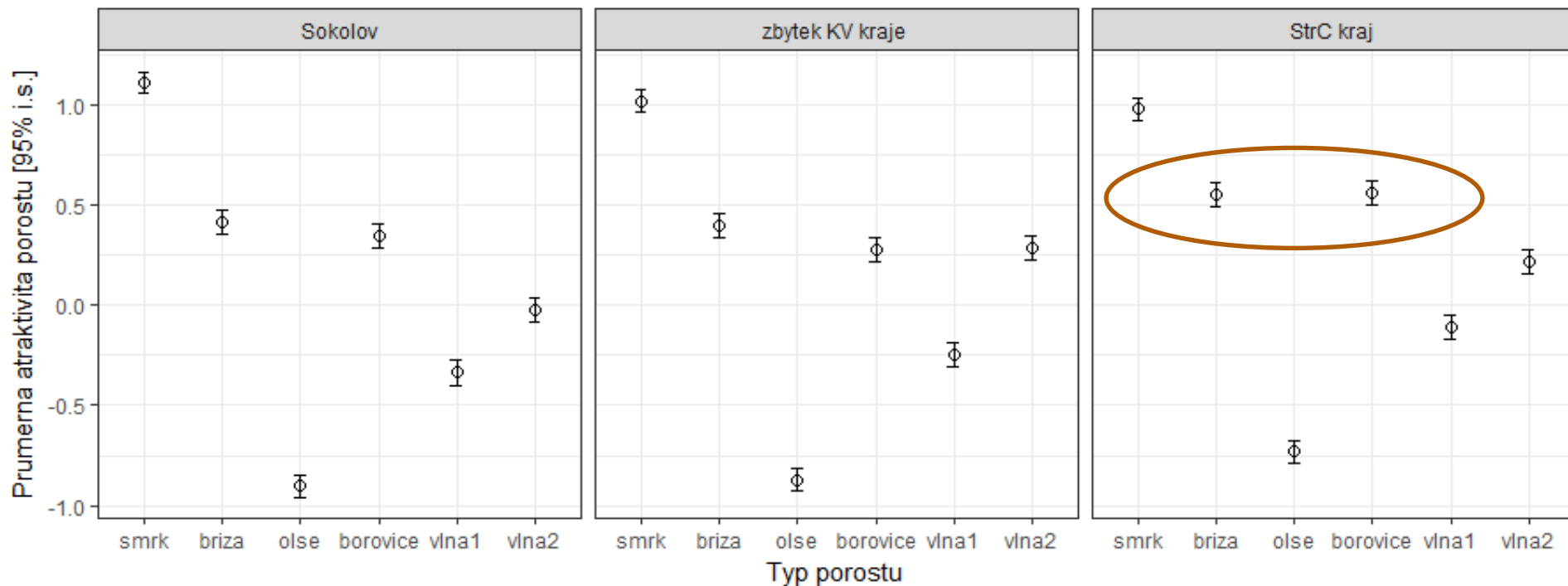
Průměrná atraktivita porostu v závislosti na informaci o původu  
(95% CI)



# Výsledky (4) – bydliště

- negativní efekt bydliště v okrese Sokolov a KC kraje
- jen u středně hodnocených porostů (bříza a borovice)

Průměrná atraktivita lesa podle místa bydliště (95% CI)



# Výsledky (5) – další faktory

## Pozitivní efekt:

- Pohyb po cestě
- Pořadí hodnocení porostu

## Negativní efekt na preferenci:

- Informace o výskytu porostu – jen u středně hodnocených porostů (bříza a borovice)
- Bydliště v okrese Sokolov – jen u středně hodnocených porostů (bříza a borovice)
- Bydliště ve zbytku KV kraje – jen u borovice

## Žádný efekt na preferenci:

- socio-demografické proměnní (vzdělání a věk respondenta)

# Diskuse (1)

Efekt bydliště a informace o původu

- environmentální preference pouze částečně determinovány vizuálními charakteristikami prostředí

Známost rekultivovaných lesů – nezvyšuje atraktivitu [5]

[5] KAPLAN, R. A KAPLAN, S.: 1989: *The Experience of Nature*. Cambridge University Press, Cambridge.

# Diskuse (2)

- Efekt pohybu po cestě - naznačuje, závislost environmentální preference na funkci
- Například houbaři a sběrači lesních plodů, kteří se častěji pohybují mimo cesty, mohou vnímat prostředí odlišně
- Vnímanou atraktivitu (nejen rekultivovaných) lesů pro rekreaci může zvýšit vhodná cestní infrastruktura

# Děkuji za pozornost

[marketa.braun.kohlova@czp.cuni.cz](mailto:marketa.braun.kohlova@czp.cuni.cz)

Podpořeno z projektu TAČR podpořeného v rámci programu OMEGA (č. TD03000249) *Nové koncepční nástroje v plánování post-těžební krajiny: socioekonomické posouzení různých způsobů obnovy a*

výzkumného projektu Ministerstva zemědělství ČR podpořeného v rámci Programu ZEMĚ (č. QK1710241) *Optimalizace managementu obnovy lesních porostů na stanovištích dotčených povrchovou těžbou.*

Za tuto podporu děkujeme.



# Výsledky (1)

Průměrná atraktivita porostu (95% CI)

